

HET NIEUWE
BLUSSEN:
WAT ZIJN DE
GEVOLGEN?

AFSCHEID VAN DE BRANDKRAAN

Tekst Sander Peters | Beeld iStockphoto

De wegen van de brandweer en het drinkwaterbedrijf scheiden zich. In Drenthe al vanaf 1 januari 2014; andere delen van het land volgen. De brandweer neemt afscheid van de brandkraan en kiest voor het nieuwe blussen: zelfvoorzienend, met enorme tankwagens. Wat zijn de gevolgen van deze stap voor waterbedrijven en hun klanten? En: waarom dit besluit?

Wat zijn de gevolgen van deze stap voor waterbedrijven en hun klanten?

Eerst maar even de feiten: vanaf 1 januari 2014 neemt de brandweer in vier Drentse gemeenten (Emmen, Borger-Odoorn, Coevorden en Assen) afscheid van de brandkraan. In plaats daarvan is een aantal gloednieuwe tankwagens aangeschaft met een capaciteit van maar liefst 15.000 liter – tien keer zoveel als de ‘gewone’ bluswagens. De meeste branden kunnen met gemak geblust worden met één zo’n voorraad. Bij grotere branden maakt de brandweer voor het bijvullen gebruik van zogenoemde natuurlijke vulpunten: kanalen, meertjes, bronputten, noem maar op. Door een slimme logistiek kunnen de bluswerkzaamheden zo georganiseerd worden dat er altijd één of meer tankwagens ter plaatse zijn, terwijl de andere wagens op weg zijn naar een vulpunt. Zie hier *Het Nieuwe Blussen*.

ZELFVOORZIENEND

Het verbond tussen drinkwaterleiding, bluswater en brandkraan, dat feitelijk sinds de aanleg van het leidingnet naar tevredenheid functioneerde, is dus niet langer vanzelfsprekend. De vraag is natuurlijk: waarom? Welke overwegingen schuilen er achter het afscheid van de brandkraan en de overstap naar zelfvoorzienend blussen?

De Drentse brandweer stelde in 2012 in een presentatie dat “tankwagens een betere bluswatervoorziening vormen dan brandkranen”. Waarom? “Omdat 80 tot 95 procent van de branden te blussen zijn met tankwagens. Omdat tankwagens betrouwbaarder zijn, want de brandweer heeft ze in eigen beheer. Omdat tankwagens goedkoper zijn. En omdat ze duurzamer zijn.”

En dus hebben inmiddels acht van de twaalf Drentse gemeenten (ook Aa en Hunze, Tynaarlo, Noordenveld en Midden-Drenthe hebben de knoop doorgehakt) het contract met Waterleiding Maatschappij Drenthe (WMD) opgezegd. De overige vier zullen snel volgen, is de algemene verwachting.

NUANCE

Mooie woorden, zegt Jan Vreeburg, onderzoeker bij KWR Watercycle Research Institute. En een begrijpelijke uitleg, want het moet vreemd lopen wil iemand de geldigheid van deze argumenten betwisten. Maar toch denkt Vreeburg dat er ook andere redenen zijn waarom de brandweer de waterbedrijven de rug toekent. >

“Eind jaren negentig heb ik een grootschalig onderzoek geïnitieerd naar de effecten van de combinatie van blus- en drinkwaternet op de waterkwaliteit. De conclusie destijds was dat de overgedimensioneerde leidingen zorgen voor een lagere snelheid en langere verblijftijd van het water en daarmee ook voor risico's op bruin water. De oplossing die wij toen voorstelden, was de aanleg van een zelfreinigend leidingnet van kleinere, dunnere leidingen, zeker aan de uiteinden. Dat nieuwe fijnere leidingnet kon nog steeds in 80 procent van de gevallen de benodigde hoeveelheid bluswater van 60 kubieke meter per uur opleveren; in de resterende 20 procent is minimaal 30 kubieke meter per uur voorhanden. Helaas is die nuance echter volledig verdwenen in de discussie daarna. Vanaf dat moment ontstond het beeld dat waterbedrijven een goedkoper en fijnmaziger leidingnet wilden aanleggen, waarin geen plaats meer was voor de brandweer en hun brandkranen. Uiteindelijk heeft dat geleid tot het 'opstappen' van de Drentse brandweer. En er zullen nog regio's volgen, vermoed ik. Het heeft me wel verrast dat ook de brandweer Drenthe nu aangeeft dat 30 kubieke meter per uur voldoende is, terwijl dit bij de start van de discussie werd bestreden.”

VOOR- EN NADELEN

Wat betekent het nieuwe blussen voor drinkwaterbedrijven? Wie kan die vraag beter beantwoorden dan de partij die als eerste met de verandering te maken krijgt: Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)?

“Laat ik voorop stellen dat we niet staan te springen hier”, zegt Norbert Veldkamp, omgevingsmanager en plaatsvervangend directeur van WMD. “De samenwerking met de brandweer – en de gemeenten als opdrachtgever van de brandweer – is altijd prima verlopen. Wij leverden een dienst, zij betaalden ervoor. Samen zorgden we voor een adequate brandbestrijding.” Het besluit van de Drentse gemeenten om de brandkraan voortaan niet meer te gebruiken, levert WMD zowel voor- als nadelen op, legt Veldkamp uit. “Laat ik er niet omheen draaien: in sommige opzichten vinden we het best prettig dat ons leidingnet voortaan alleen voor drinkwater bestemd is. Het leidt tot minder druk op de leidingen, minder plotselinge breuken of lekkages en het betekent ook dat we bij vervanging of de aanleg van nieuwe leidingen kunnen overstappen op dunnere buizen. Dat is goedkoper, beter voor de kwaliteit van het water en duurzamer.”

Een ander voordeel, niet voor WMD maar wel voor de burger, is dat het bestrijden van brand in natuurgebieden nu beter zal verlopen. “Waarom? Om de simpele reden dat er op deze plekken geen waterleiding is, maar dat er wel volop natuurlijke vulpunten in de buurt te vinden zijn.”

SLECHTE DEAL

Maar er zijn ook nadelen, weet Veldkamp. Het belangrijkste is dat er in feite kapitaalvernietiging plaatsvindt: de brandkranen in Drenthe zijn nog lang niet afgeschreven, dus het kost de burger aanvankelijk meer geld. “De brandweer huurde van ons 20.000 brandkranen. Per brandkraan betaalden ze 40 euro per jaar. Tel uit je verlies! Inderdaad: 800.000 euro krijgen we minder binnen vanaf 2014. Daar staat tegenover dat we misschien minder kosten kwijt zijn aan onderhoud en reparaties, al blijft het een punt van discussie wat we doen met de brandkranen de komende jaren. Weghalen kost geld, maar als we ze laten staan, is enig onderhoud onvermijdelijk. Wie betaalt dat? Daarover zijn we nog in onderhandeling. Zeker is dat we ook op langere termijn een aantal van die kranen in stand houden, voor evenementen en dergelijke. Dat zijn dan onze eigen kosten natuurlijk.”

Dat de brandkranen niet een-twee-drie zullen verdwijnen en ook de komende tientallen jaren nog onderhoud vragen, dat zit Jan Vreeburg (KWR) dwars. “Deze operatie is een ontzettend slechte deal voor de burger. De brandkranen zijn de voorbije jaren al betaald via het watertarief. Tegelijk blijft een zeker onderhoud nodig. Het waterbedrijf moet de kranen 'kennen'.

EN DE REST VAN NEDERLAND?

“Ja, we zijn verrast door de beslissing van de Drentse brandweer”, stelt Rob Eijnsink van Vewin, de belangenorganisatie van de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven. “Het thema staat landelijk natuurlijk al wat langer op de agenda, maar wanneer de brandweer in een bepaalde regio de knoop doorhakt, komt het toch nog onverwacht.”

De brancheorganisatie van drinkwaterbedrijven snapt de overwegingen achter de beslissing ook niet helemaal. “In het rapport van de commissie-Mans uit 2011 staat dat de operatie een besparing van 7,5 miljoen euro kan opleveren. Dat lijkt mij aan de hoge kant”, aldus Eijnsink. Ook de suggestie vanuit brandweerkringen dat drinkwaterbedrijven de brandweer en 'hun' brandkranen liever kwijt dan rijk zouden zijn, verwerpt Eijnsink. “Natuurlijk vormt een brandkraan een risico. Het is een zwakke schakel, die de kans op storingen vergroot. Dat klopt. Als we destijds alleen een drinkwaternet hadden aangelegd, waren die kraantjes er niet in gebouwd. En ja, we willen graag meer en meer toe naar een zelfreinigend, minder gedimensioneerd leidingnet, ook dat klopt. Maar dat kan prima samengaan met een bluswatervoorziening.”

Eijnsink betreurt het dat de samenwerking in Drenthe is beëindigd. En ook dat het op meerdere plaatsen in het land dreigt te gebeuren. “In Noord-Brabant zal het niet lang meer duren voor het zover is, en ook uit de PWN- en Vitens-regio's hoor ik steeds meer geluiden in deze richting. Kijk, het verhuren van het leidingnet aan de brandweer is geen wettelijke taak voor drinkwaterbedrijven. We vonden en vinden het wel een belangrijke maatschappelijke taak. In die zin is het een dienst die we graag blijven aanbieden.”

Dus dat zal ook doorberekend worden. Daarnaast echter heeft het andere nutsbedrijf, de brandweer, peperdure, hightech-wagens aangeschaft, van 200.000 euro per stuk. Het duurt nog tientallen jaren voordat ook de kosten van onderhoud aan brandkranen, al dan niet gebruikt door de brandweer, zullen dalen. Daar betaalt de burger ook aan mee. Ik had verwacht dat er de afgelopen jaren wel iemand bij de waterbedrijven of brandweer zou opstaan om te zeggen: 'Ho, stop, is dit wel slim?'. In plaats daarvan merk ik dat de discussie een eigen leven is gaan leiden. Dat is zonde.”

VEILIGHEID

Volgens Norbert Veldkamp (WMD) zal de burger verder niet veel merken van de operatie. Geen calamiteiten, geen hogere prijzen, maar ook geen merkbaar betere kwaliteit van het drinkwater. Voor WMD ligt de grootste uitdaging de komende jaren in het afbouwen van de bemoeienis met de brandkraan én het nadenken over de mogelijkheden die deze situatie biedt. “Een fijn vertakt drinkwaternet, met zogenoemde leeglopende leidingen, steeds dunner en kleiner hoe dichter ze bij de huizen liggen, dat is voor alle partijen het beste. De deeltjes die anders zouden bezinken, worden dan als het ware naar de klant meegevoerd, zodat er niets achterblijft. Maar zover zijn we nog niet helaas. Het overgedimensioneerde netwerk zal nog jaren blijven liggen.”

Tot slot: één mogelijk nadeel van de hele operatie is nog niet genoemd. Los van de financiële en technische overwegingen, zijn er betrokkenen die vrezen voor de veiligheid bij de brandbestrijding straks. Het scenario waarin er straks ieder halfuur een grote brandweerwagen met hoge snelheid heen en weer rijdt tussen vulpunten en de plek van de brand, baart hen zorgen. Zeker als de brandweer straks ook in meer stedelijke gebieden voor het nieuwe blussen kiest. |

[Klik hier voor het bekijken van een videoproductie over de nieuwe werkwijze van de Drentse brandweer.](#)

“Deze operatie is een ontzettend slechte deal voor de burger”